

# ЛЕГЕНДАРНОГО ПИСЬМЕННИКА З ПОЛТАВЩИНИ ОЛЕСЯ УЛЬЯНЕНКА ТРИЧІ ПІДДАВАЛИ АНАФЕМІ

СЕРГІЙ ШЕБЕЛІСТ

**8 травня 2012 року Олесеви Ульяненку, уродженцю Хорола (справжнє ім'я – Олександр Станіславович Ульянов), мало б виповнитися 50, але, на жаль, відомий український письменник не дожив до свого ювілею. При житті його не розуміли, хоча він написав геніальні романи, удостоєний премій. Помер за обставин, які досі до кінця не з'ясовані.**

Олесь Ульяненко помер 18 серпня 2010-го, за висновками медиків, від хронічної ішемічної хвороби серця. Проте його друзі й нині мають сумніви щодо цієї версії – надто вже дивними їм видаються деякі обставини смерті: вибиті двері квартири, увімкнене всюди світло, шприц у подушці, невідомий нічний відвідувач, якого начебто бачили сусіди по під'їзду. Це, звісно, лише здогадки, котрим не повернути автора багатьох романів.

Нині тим, хто знав і любив Олесья, залишається хіба що гідно вшанувати пам'ять письменника, який іще за життя став класиком літератури і навіть наліжартома-напівсерйозно називав себе людиною-легендою.

У юності – втеча з дому, пізніше – служба в Афгані та безпритульне життя в Києві, перша і єдина в Україні премія та ореол легендарності творився довкола Ульяненка завдяки його карколомній біографії – дитинство у Хоролі, навчання у Лубенському медичному училищі, втеча з дому, далекі мандрі Радянським Союзом, Миколаївська «мореходка», армійська служба в Німеччині й Афганістані, панкування в Ленінграді, боротьба за українську незалежність, безпритульне життя в Києві, ігнорування письменницьким бомондом. Потім несподіваний для багатьох прорив «Сталінки», перша і єдина в історії Мала Державна Шевченківська премія, визнання читачів. Далі були анафема від Української православної церкви (Московського патріархату), репутація літературного «порнографу» за роман «Жінка його мрії», виснажлива судова боротьба з Національною експертною комісією з питань захисту суспільної моралі за право на сво-

боду творчості й фактична перемога над «моралістами».

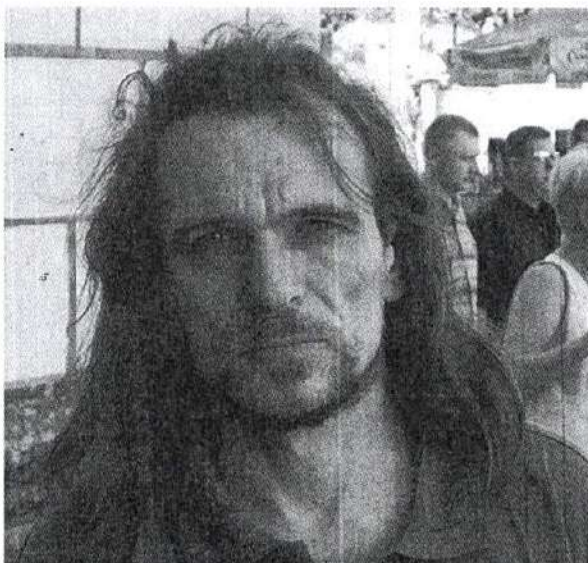
## Про себе так і не написав, за нього це зробив друг

Однак, незважаючи на такий вдячний і потенційно читабельний матеріал, Олесь Ульяненко не піддався на вмовляння друзів і колег написати автобіографічну книжку, котра могла б перевершити всі його попередні художні твори. Він не дуже любив говорити про особисте, а тим більше, не хотів робити на цьому ім'я. Певною мірою брак знань про буденне і творче життя Олесья компенсує збірка його інтерв'ю «Без цензури» (2011), упорядкована близьким другом письменника, кінорежисером Мирославом Слабошпицьким, куди також увійшли дві статті з полтавської газети «Коло». У деяких із цих бесід наш славетний земляк розповідає про сім'ю, дитинство, початок творчості та ставлення до Полтавщини.

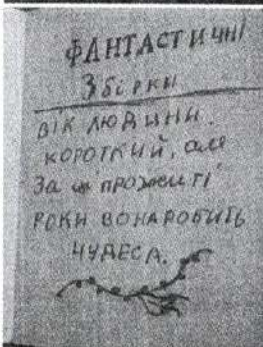
## Мама не сприймала й не розуміла творчості

«Мама взагалі скептично ставилася до цього (творчості, – прим. авт.), тільки зараз вона мене почала визнавати як письменника – років два тому» (2006).

«Мамі головне, щоб я не голодний був, у хоролі вдягнутий. А моя творчість її не цікавить. От і сьогодні дзвоню, а вона до мене: «Ти що їв?». Кажу, віссянки заправив. І вона починає: «Ти желудок спортиш, супу собі звари». Мама інсульт перенесла, але поки сама себе обходить. Біля неї нікого немає. Я рідко навідуюся – ми з нею постійно сваримося. Вона мене не розуміє. Оце їздив літом до неї на День народження. Кажу: «До мене вчора якийсь крутелик на джипі приїжджав. Кажу, що тебе ви-



Олесь Ульяненко



Перші літературні спроби



З матір'ю та сестрою



У молоді роки

гнали зі Спілки (письменників, – прим. авт.), що ти став алкоголиком і наркоманом». Думав, вона видумує. Але ні – сусіди підтвердили. День вона мене гризла, бо повірила тому мудаку. То хтось від депутата якогось приїздив. Видно, в моїх грехох себе пізнають, тепер мені на горло хочуть наступити» (2010).

«Мій батько багато пережив, був сильною натурою. На своєму рівні розумів, що таке письменницька праця. У цілому сприймав мою творчість більш-менш поблажливо. А мати... Складається враження, що вона відчужено ставиться до того, що я пишу. Батько в мене міська людина. У матері генеалогічна лінія інша – козацького роду. Вона ніколи не любила книги і з самого дитинства сварила мене, що я постійно читаю» (2009).

## Про паспортне прізвище

«... Це мене русифікували колись. Ви знаєте, у мене в сім'ї дядьки всі Ульяненки. Тато навіть Ульяненко. Але хтось там у якійсь метриці колись записав – і воно пішло. І коли приходиш перепису-

вався, що вдруге до неї нішов. Вона мені видалася страшнішою за По...» (2009).

«Підлітком я читав Джека Лондона. У бабусі була величезна бібліотека. Пізніше цю бібліотеку забрав дядько з Харкова. Я читав Пруста, коли шмарклі мені ще не встигли витерти. У більш свідомому віці мене пробив на творчий пошук роман Вільяма Голдінга «Володар мух». Здається, його публікували в журналі «Знання». Ось із цього твору і можна почати відлік моєї літературної роботи» (2009).

## Про Павла Загребельного

«Я люблю Загребельного за те, що він як людина мені імпонує. Те, що він пише, – я не можу сперечатися, це логічно. У нас відстань дуже велика, різні епохи. Н'взагалі, як людина він допомогав мені. Коли на мене шквал після цієї (Шевченківської, – прим. авт.) премії навалився, то Загребельний мене підтримував. Я до нього в гості їздив, з Еллою Михайлівною розмовляли, там каву пили, дівчат я своїх – заміж кого хочу – приводив. Вони: о, яка хороша дівчина! Таке життя було, нормально все. Я дуже вдячний тому чоловікові» (2008).

## Про Хорол і хлопчачу банду

Ніде не друкував (свої твори, – прим. авт.). Тоді ж, згадай, яка була епоха: людина, яка читала книжки, та ще в Хоролі Полтавської області, вже підозру викликала, а якщо ще щось і пише, то це взагалі – сумашедше і несприятне. Я нікому не читав – брехав товаришам. У мене два товариші було, я розказував їм якісь вигадані історії й казав: це я прочитав книжку, але вона була без обкладинки, не знаю автора. Вони слухали – у-у, клас. Вітя Ковтун, по-моєму, досі у Хоролі книгоман найближчий» (2006).

«Читати-то я читав, але жив вулицею. Вона тоді вирішувала все. Якщо не вмієш битися – не виживеш. Стінка на стінку з хлопцями ходили. Сколотив свою банду. Ми, пацани, займалися дрібним бізнесом: робили нафоти і крали яблука. А коли стали старші, половину містечка Хорол тримав мій брат, а половину – я. А потім Бог одвів мене від того» (2006).

## Про Полтавщину

«Колись Полтавщина викликала у мене великий жах, якась така гнітюча атмосфера була, а нещодавно я два тижні побув у Хоролі, і мені дуже сподобалося. Я там півроману нового написав, виключно драма. Називатиметься «Марго». У мене буде трилогія з жіночими іменами: «Альма», «Марго» і ще якась ім'я. У нас талановиті, красиві люди. Просто упродовж останніх 20-30 років Полтавщина була дуже опущеною, забитою. Процвітав колгоспний дух: сало, свині і все. Той, хто читав по селах книжки, був якоюсь дивною людиною. Наш народ увесь час гнули, та не зігнули. Подивись, які дівчата красиві. Тому на батьківщині мені гріх жалітися. Просто останні 15-20 років я там некомфортно почувався, а чому, і сам не знаю. Навіть ні з ким було не те що поговорити, навіть чарку випити» (2005).

Фото зі сторінки групи Олесья Ульяненка у Facebook, блогу padluchc'



Надгробний пам'ятник на Байковому кладовищі в Києві

## ДОВІДКА «КОЛА»

Олесь Ульяненко написав романи «Сталінка», «Знак Саваофа», «Син тін» та ще понад 20 інших, виданих окремими книжками й опублікованих у журналах